

Kümeler Teorisi

Birinci ara sınav

Kasım, 1999

Ali Nesin

I. $(\omega, S, 0)$ yapısının temel özelliklerini hatırlatalım:

PA1. $S : \omega \rightarrow \omega$ fonksiyonu birebirdir.

PA2. $S(\omega) = \omega \setminus \{0\}$.

PA3. Eğer $X \subseteq \omega$ kümesi

a) $0 \in X$

b) Eğer $x \in X$ ise, $S(x) \in X$

koşullarını sağlıyorsa, $X = \omega$ dir.

+ ve $\times$ işlemlerinin de temel özelliklerini de hatırlatalım: Tüm $x, y \in \omega$ için,

S1. $x + 0 = x$

S2. $x + S(y) = S(x + y)$

P1. $x0 = 0$

P2. $x S(y) = xy + x$

I.1. Her $x, y \in \omega$ için, $x + y = y + x$ eşitliğini gösterin.

I.2. Her $x, y \in \omega$ için, $xy = yx$ eşitliğini gösterin.

II. Bu soru için $(\omega, +, \times)$ yapısının temel aritmetik kurallarını bildiğinizi varsayabilirsiniz.

$\omega \times \omega$ kümesi üzerinde $\equiv$ ilişkisini aşağıdaki gibi tanımlayalım:

$$(a, b) \equiv (c, d) \Leftrightarrow a + d = b + c$$

II.1. Bu ilişkinin $\omega \times \omega$ üzerinde bir denklik ilişkisi olduğunu gösterin.

II.2. $(0, 0)$, $(1, 0)$, $(0, 1)$, $(2, 6)$, $(1, 5)$ ve (a, b) elemanlarının denklik sınıflarını bulun.

II.3. Eğer $(a, b) \equiv (c, d)$ ve $(a', b') \equiv (c', d')$ ise $(a + a', b + b') \equiv (c + c', d + d')$ ve $(aa' + bb', ab' + ba') \equiv (cc' + dd', cd' + dc')$ olduğunu gösterin.

II.4. (a, b) çiftinin denklik sınıfını $[a, b]$ ile gösterelim ve $\mathbb{Z} = \omega \times \omega / \equiv$ de tüm denklik sınıflarının kümesi olsun. Neden 3. sorunun bize $\mathbb{Z}$ kümesi üzerinde + ve $\times$ işlemlerini

$$[a, b] + [c, d] = [a + c, b + d]$$

$$[a, b] \times [c, d] = [a, b][c, d] = [ac + bd, ad + bc]$$

şeklinde tanımlamamıza izin verdiğini açıklayın.

II.5. Tüm $x, y \in \mathbb{Z}$ elemanları için

$$f(x + y) = f(x) + f(y)$$

$$f(xy) = f(x)f(y)$$

olacak şekilde ω 'dan $\mathbb{Z}$ 'ye birebir bir f fonksiyonu olduğunu gösterin.

II.6. $\mathbb{Z}$ hakkında düşüdüklerinizi ve bildiklerinizi yazın.

Puanlama: I.1. 30 puan.
I.2. 30 puan.
II.1. 8 puan.
II.2. 6 puan.
II.3. 12 puan.
II.4. 5 puan.
II.5. 15 puan.
II.6. 4 puan